

Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry

Vastuullisuusohjelma

2025-2028

LiikUn hallitus on hyväksynyt 17.10.2024

Sisällysluettelo

1.	Hyvä hallinto	2
1.1.	Johdanto	2
1.2.	Nykytila	2
1.3.	Hyvän hallinnon päälinjat LiikUssa.....	4
2.	Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma	6
2.1.	Johdanto	6
2.2.	Mitä yhdenvertaisuudella, syrjinnällä ja tasa-arvolla tarkoitetaan?	7
2.3.	LiikUn yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyön nykytila	8
2.4.	Edellisen suunnitelman arviointi.....	10
2.5.	Syrjintätapausten käsittely	11
2.6.	Kehittämissuunnittelun päälinjat.....	12
2.7.	LiikUn sisäisiä tavoitteita 2025-2028	12
2.8.	Vastuut, seuranta ja päivitys.....	14
2.9.	Suunnitelman toteutumisen seuranta.....	14
3.	Ympäristöohjelma.....	15
3.1.	Johdanto	15
3.2.	Tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit.....	16
3.3.	Vastuut, seuranta ja päivitys.....	17
4.	Terveellinen ja Turvallisen toimintaympäristö	18
4.1.	Johdanto	18
4.2.	Tavoitteet ja toimenpiteet.....	18
4.3.	Hyviä käytäntöjä	19

1. Hyvä hallinto

1.1. Johdanto

Hyvä hallintotapa (hyvä hallinto) voidaan määritellä hallintojärjestelmäksi, jolla organisaatiota johdetaan ja valvotaan, ja toiminta organisoidaan sidosryhmien edut huomioiden. Hyvä hallinto käsittää suhteet paitsi toimintaan osallistuviin ja jäseniin, myös muihin sidosryhmiin.

Urheiluyhteisö on havahtunut hyvän hallinnon periaatteiden noudattamisen merkitykseen viimeistään urheiluun liittyvien kielteisten ilmiöiden kautta. Hyvän hallinnon periaatteet yhdistyvät pyrkimykseen puuttua muun muassa korruptioon, rasismiin ja syrjintään.

Hyvää hallintoa sääntelee sekä lainsäädäntö että kansainvälisesti laaditut hyvän hallinnon toiminnan periaatteet, joita eri toimijatahojen edellytetään omassa toiminnassaan noudattavan. Hyvän hallinnon periaatteet voidaan nähdä laajana organisaation johdonmukaista toimintaa parantavana ohjenuorana.

Hyvässä hallinnossa on lopulta kysymys menettelytavoista, jotka ovat konkreettisesti kiinni toiminnan arjessa.

Tämä Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry:n Hyvä hallinto -dokumentin päivitys vuosille 2025-2028 on hyväksytty hallituksen kokouksessa 17.10.2024.

1.2. Nykytila

1.2.1. Säännöt

LiikU toimii lakien ja asetusten mukaisesti, kuten yhdistyslain, omien sääntöjensä ja hyväksi koettujen yhdistyskäytäntöjen mukaisesti. Säännöt on päivitetty 25.11.2020 yhdistyksen syyskokouksessa ja uudet säännöt on kirjattu yhdistysrekisteriin muutetuiksi 7.2.2021.

Sääntöjensä mukaan LiikUn tarkoituksena on

- toimia jäsentensä yhteistyöjärjestönä päämääränään liikuntakulttuurin elinvoimaisuuden ja monipuolisuuden varmistaminen
- valvoa jäsentensä yleisiä ja yhteisiä etuja ja edistää liikuntatoiminnan yleistä strategiaa ja kehitystyötä toiminta-alueellaan sekä tukee jäsentensä toiminnallisten päämäärien toteuttamista
- edistää lounaissuomalaisten liikuntaharrastusta ja tukea jäsenyhdistystensä elinvoimaisuutta

Toimintansa tarkoitustaan yhdistys toteuttaa

- vastaamalla toiminta-alueellaan urheilu- ja liikuntatoiminnan strategisesta johtamisesta ja kehittämisestä
- vastaamalla toiminta-alueensa urheilu- ja liikuntatoiminnan edunvalvonnasta
- tuottamalla valtakunnallisille liikunta- ja urheilujärjestöille, lajiliitoille tai niiden alueorganisaatioille, alueen urheiluseuroille sekä muille urheilua ja liikuntaa harrastaville yhteisöille ja säätiöille niiden tarvitsemia koulutus-, tiedotus-, kehittämis-, toimisto-, informaatio- ja asiantuntijapalveluita sekä ylläpitämällä tarvittava määrä palvelutoimistoja ja järjestämällä erilaisia liikuntaa ja sen harrastamista edistäviä leirejä, tapahtumia sekä kampanjoita ja projekteja
- tukemalla muutenkin eri tavoin eri urheilulajien alueorganisaatioita ja alueen seuroja
- omistamalla ja hallitsemalla kiinteistöjä ja muuta omaisuutta

- julkaisemalla ja kustantamalla liikuntakasvatukseen alaan kuuluvia lehtiä sekä harjoittamalla asianomaisella luvalla paikallisradiotoimintaa.

Toimintasäännöt löytyvät LiikUn nettisivuilta: <https://www.liiku.fi/yhteystiedot/yleista/saannot/>

1.2.2. Strategiset valinnat

LiikUn strategiset linjaukset on tehty ohjaamaan toimintaa vuosina 2025-2030.

Strategisia valintoja ohjaava missio on kirjattu seuraavasti: Edistämme liikuntakulttuuria ja luomme hyvinvointia liikunnan keinoin.

Visio ja samalla slogan on: Liikunta elämäntavaksi!

LiikUn arvot ovat: Yhdessä tekeminen, vastuullisuus, ilo ja innostaminen, toimiminen edelläkävijänä.

1.2.3. Toimintaan osallistuvat

Henkilöstö

Henkilöstö on valittu tehtäviin osaamisen perusteella.

Noudatamme palkkauksissa yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa.

Uusien työntekijöiden valinnassa käytetään avointa hakua ja läpinäkyvyyden periaatetta.

Hallitus

Hallituksen jäsenet edustavat laaja-alaisesti liikuntakulttuurin osaamista ja toiminta-alueen maantieteellisyttä.

Hallituksen jäsenet valitaan kaksivuotiskaudelle ja erovuoroisten tilalle uudet valinnat tehdään vuosittain syyskokouksessa. Vuosittain puolet hallituksen jäsenistä on erovuorossa. Jäsenistön ehdotusten lisäksi kevätkokous nimeää ehdollepanotoimikunnan, jonka jäsenet eivät toimi muissa yhdistyksen toimielimissä. Jäsenistön ehdotusten lisäksi kevätkokous nimeää ehdollepanotoimikunnan, jonka jäsenet eivät toimi muissa yhdistyksen toimielimissä. Ehdollepanotoimikunnan työtä ohjaa yhdenvertaisuuden, alueellisen tasa-arvon periaatteet. Ehdollepanotoimikunnan työtä ohjaa yhdenvertaisuuden, alueellisen tasa-arvon periaatteet.

Muut luottamuselimet

Hallituksen lisäksi LiikUlla ei ole muita pysyviä luottamuselimiä. Valiokuntia ja toimikuntia sekä jäsenet niihin nimetään vuosittain tarpeen mukaan. Vuodelle 2024 on nimetty työvaliokunta (2 miestä/2 naista), sekä ehdollepanotoimikunta.

Oman toimen ohessa (oto) -toimijat

Oto-toimijoita ovat muun muassa kouluttajat, leiriohjaajat ja terveystuomittajat. Heidät valitaan osaamistarpeiden mukaan. Oto-toimijoiden ikä vaihtelee noin 18 ja 68 vuoden välillä.

LiikUn jäsenet

LiikUn jäseneksi voi liittyä liikunta- ja urheiluseurat tai muut paikallistasolla toimivat yhdistykset, joiden toiminnan tarkoituksena on liikuntatoiminta, valtakunnalliset liikuntajärjestöt tai niiden alueorganisaatiot sekä muut urheilua ja liikuntaa harrastavat tai edistävät valtakunnalliset tai maakunnalliset yhteisöt ja säätiöt.

Tätä dokumenttia laadittaessa lokakuussa 2024 LiikUlla oli yhteensä 270 jäsentä, joista liikunta- ja urheiluseuroja 244 ja järjestöjäseniä 26.

1.3. Hyvän hallinnon päälinjat LiikUssa

Hyvän hallinnon mukainen toiminta LiikUssa herättää luottamusta ja tyytyväisyyttä, on osallistavaa, saavutettavaa, taloudellisesti vakaata ja takaa toiminnan laadun sekä jatkuvuuden.

Lait, Sääntömme, määräyksemme ja ohjeemme luovat hyvän perustan vastuulliselle toiminnalle.

Vuosikokouskutsut lähetetään sääntöjen mukaisesti viimeistään kuukautta ennen kokousta jäsenistölle, ja vuosikokousaineistot toimitetaan viimeistään kaksi viikkoa ennen kokousta jäsenistön saataville. Hallituksen kokouskutsut ja esityslista lähetetään viimeistään viikkoa ennen kokousta hallituksen jäsenille, ja kokousaineistot toimitetaan viimeistään kaksi päivää ennen kokousta hallituksen jäsenten saataville. Aluejohtaja ja toimialavastaavat toimivat sekä vuosikokouksissa että hallituksen kokouksissa esittelijöinä.

Hyvän hallinnon noudattaminen suojelee jäsenistömme ja toiminnassa mukana olevien oikeuksia vapaaehtoistoimijain huomioiden, heitä kohdellaan yhdenvertaisesti, tunnustetaan heidän lainsäädäntöön, normeihin ja jäsenyyteen perustuvat oikeudet sekä rohkaistaan heitä toimimaan järjestössämme aktiivisesti.

Taloudellisten ja toiminnallisten tietojemme oikea ja oikea-aikainen raportointi viranomaisille, luottamushenkilöille, henkilöstölle ja sidosryhmille, sekä operatiivisen johdon ja luottamushenkilöjohdon ohjaus- ja valvontatehtävät ja tilivelvollisuus kuuluvat hyvään hallintotapaamme.

Valvontatehtäviimme kuuluu huolehtia siitä, että taloudellisten ja hallinnollisten tietojen raportointi on oikea-aikaista ja tarkkaa, että tilintarkastus, sisäinen valvonta, riskien hallinta, lakien ja määräysten noudattaminen ja johtamis- ja hallintokäytännöt on järjestetty asianmukaisesti ja että merkittävämpiä toimintoja, tapahtumia, hankkeita, investointeja ja eturistiriitatilanteita tarkastellaan huolellisesti ja riittävästi, ja että haasteisiin reagoidaan tarvittaessa ja oikea-aikaisesti.

Tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit

LiikUn hyvän hallinnon tavoitteet on luokiteltu neljän päätavoitteen alle:

Noudatamme toiminnassamme hyväksytyjä säädöksiä ja sääntöjä

Toimenpiteet:

Toimimme Suomen lainsäädännön ja sitovien säädösten mukaan.

Noudatamme urheilyyhteisön yhteisesti laadittuja periaatteita.

Yhteiset toimintatavat on kirjattu toimintakäsikirjaan.

Varmistamme omien sääntöjen ajantasaisuuden.

Mittarit:

Osaamisen ja toteuttamisen varmistus.

Toiminnan jatkuva peilaus vastuulliseen toimintaan.

Päivitys vuosittain tammi-helmikuussa.

Teemme tarvittavat rekisteri-ilmoitukset

Toimintamme on avointa, läpinäkyvää ja osallistavaa

Toimenpiteet:

Keskeiset asiakirjat löytyvät nettisivuiltamme.

Viestimme aktiivisesti toimistamme sidosryhmille

Toiminta on osallistavaa (hallitus, henkilöstö, jäsenet, oto-toimijat, vapaaehtoiset).

Palautekyselyiden tekeminen jäsenistölle, ja palautekyselyt kaikista järjestämistämme koulutuksista, tapahtumista ja tilaisuuksista.

Mittarit:

Verkkosivumme ovat kattavat ja ajantasaiset
Riittävä ja avoin viestintä

Osallistaminen huomioidaan sekä toiminnan suunnittelu- että toteutusvaiheessa.

Kyselyiden toteutumisen seuraaminen.
Kyselypalautteiden arviointi ja vertailu edellisiin kyselyihin.

Taloudenpitomme on vastuullista

Toimenpiteet:

Seuraamme oman pääoman suuruuden ja kannattavuuden mittareita.

Noudatamme hankinnoissa rahoittajan sekä omaa hankintaohjeistustamme.

Käytämme valtionavustuksemme tarkoituksenmukaisesti ja budjetoidusti.

Mittarit:

Omavaraisuusaste >20 %, maksuvalmius >2 %..

Ohjeistus on hallituksen hyväksymä ja hankintoja seurataan jatkuvasti.

Tarkastelemme toimintasuunnitelmaa ja toteutumaa – raportointi riittävällä tasolla hallitukselle säännöllisesti

Toimintamme on saavutettavaa

Toimenpiteet:

Järjestämme tilaisuudet paikoissa, joihin on helppo tulla.

Kokouksissa ja koulutuksissamme on etäosallistumismahdollisuus.

Mittarit:

Esteettömyyden varmistus, julkiset liikenneyhteydet sekä hyvät pysäköintialueet.

Etäosallistumismahdollisuus on ollut vähintään 90 % kokouksissa ja koulutuksissa.

Kokous- ja koulutusaineistomme on digitaalisessa muodossa. Hyödynnämme digitaalisia työkaluja hyvää hallintotapaa noudattaen.

Aineisto on tuotettu digitaaliseen muotoon vähintään 90 % :sesti. Seuraamme digitaalisten työkalujen käyttöä.

2. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma

2.1. Johdanto

Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry (LiikU) on liikunnan asiantuntija Lounais-Suomessa, toiminta-alueemme on sekä Varsinais-Suomi että Satakunta. Liikutamme lapsia ja aikuisia tapahtumissa ja leireillä. Koulutamme lasten kanssa työskenteleviä, seuratoimijoita ja työyhteisöjä liikuttamaan muita. Puhumme liikunnan puolesta päättäjille.

Liikunta ja urheilu ovat lähtökohtaisesti avoimia kaikille. Tasavertaisuus, monialaisuus ja oikeudenmukaisuus ovat yhteisömme perusta. LiikU on hyväksynyt omaksi toimintatavakseen urheiluyhteisön yhteiset Reilun Pelin ihanteet, tavoitteet sekä [vastuullisuusohjelman](#), jotka sisältävät keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet yhdenvertaisuuden toteutumiseen. Nämä periaatteet on vuosittain liitetty osaksi LiikUn toimintasuunnitelmaa ja sen käsittelyn yhteydessä jäsenistö on vuosikokouksessa ne hyväksynyt ja vahvistanut.

LiikUlla on ollut Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma vuodesta 2016 alkaen. Sitä on säännöllisesti päivitetty. Suunnitelma on sitoumus yhdenvertaisuuslain ja tasa-arvolain periaatteiden noudattamisesta, ja vastaa myös liikuntalain vaatimuksiin yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämisestä. Suunnitelman tavoitteena on nostaa tietoisuuteen yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon nykytilanne sekä kehittämistarpeet.

LiikU on sitoutunut edistämään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäisemään syrjintää kaikessa toiminnassaan.

Uusi Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma sisältää arvioinnin siitä, mitä edellisen suunnitelman aikana tehtiin, ja linjaa tulevien vuosien valintoja ja toimia yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämisessä. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman kirjoitusvastuu oli aluejohtajalla. Taustana suunnitelmaa varten toteutettiin kysely nykytilasta henkilöstölle ja hallitukselle loppuvuodesta 2022. Suunnitelma käsiteltiin hallituksen kokouksessa 18.11.2023 ja avoimesti luettavissa LiikUn kotisivuilla

Lait velvoittavat toimenpiteisiin

Uusi **yhdenvertaisuuslaki** astui voimaan 1.1.2015. Laki toi uusia velvoitteita ja se ulotettiin koskemaan kaikkia syrjintäperusteita. Syrjintä on kielletty kaikessa yksityisessä ja julkisessa toiminnassa. Laki edellyttää yhdenvertaisuussuunnitelmaa viranomaisilta, koulutuksen järjestäjiltä sekä työnantajilta, joilla on vähintään 30 työntekijää. Kaikkia työnantajia koskee lain velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta. Yhdenvertaisuuden edistäminen koskee kaikkia syrjintäperusteita. www.yhdenvertaisuus.fi

Uusi **tasa-arvolaki** astui voimaan 1.1.2015. Laissa säädetään sukupuolten tasa-arvon edistämisestä ja sukupuoleen perustuvan syrjinnän kiellosta. Uudistetussa tasa-arvolaisa sukupuoleen perustuvan syrjinnän kiellot laajennettiin koskemaan sukupuoli-identiteetin tai

sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää. Laki velvoittaa viranomaisia, koulutuksen järjestäjiä ja työnantajia myös ennaltaehkäisemään tätä syrjintää. www.tasa-arvo.fi/lainsaadanto.

Uusi liikuntalaki astui voimaan 1.5.2015. Lakiin on tullut voimakkaampi vaatimus yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämisestä. Lain mukaan järjestöjen valtionavustuksen määrää harkittaessa otetaan huomioon se, miten järjestö edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Liikuntalaki (309/2015)

Lapsen oikeuksien yleissopimus hyväksyttiin YK:n yleiskokouksessa 20.11.1989 ja se tuli kansainvälisesti voimaan vuonna 1990. Suomi liittyi sopimukseen elokuussa 1991. Otamme luonnollisesti tämän sopimuksen huomioon toimintaa toteutettaessa.

2.2. Mitä yhdenvertaisuudella, syrjinnällä ja tasa-arvolla tarkoitetaan?

Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä.

Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa henkilöön liittyvät tekijät, kuten syntyperä, taloudellinen asema tai ihonväri eivät saisi vaikuttaa ihmisten mahdollisuuksiin päästä koulutukseen, saada työtä ja erilaisia palveluja – perusoikeudet kuuluvat kaikille.

Mikä on syrjintää? Syrjinnän kieltäminen on keskeinen osa suomalaista lainsäädäntöä. Suomen perustuslaissa yhdenvertaisuuden periaate viittaa sekä syrjinnän kieltäminen että ihmisten yhdenvertaisuuteen lain edessä. Yhdenvertaisuuslaki, rikoslaki, tasa-arvolaki ja työlänsäädäntö tarkentavat syrjinnän kieltä eri elämäntilanteilla.

Yhdenvertaisuuslain mukaan syrjinnällä tarkoitetaan:

- 1) sitä, että jotakuta kohdellaan epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta kohdellaan, on kohdeltu tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa (välitön syrjintä);
- 2) sitä, että näennäisesti puolueeton säännös, peruste tai käytäntö saattaa jonkun erityisen epäedulliseen asemaan muihin vertailun kohteena oleviin nähden, paitsi jos säännöksellä, perusteella tai käytännöllä on hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia (välillinen syrjintä);
- 3) henkilön tai ihmisryhmän arvon ja koskemattomuuden tarkoituksellista tai tosiasiallista loukkaamista siten, että luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri (häirintä);
- 4) ohjetta tai käskyä syrjiä.

Tasa-arvo tarkoittaa sukupuolten välistä syrjimättömyyttä. Vaikka yhdenvertaisuuden voi katsoa kattavan myös sukupuolten välisen tasa-arvon, niin se on haluttu nostaa suunnitelmassa myös erikseen esiin, koska valmennustoiminta on perinteisesti ollut enemmän miesten toimintakenttää.

2.3. LiikUn yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyön nykytila

Esteettömyys ja saavutettavuus toiminnassamme

Toimenpiteet:

LiikUn toimitiloihin on esteetön pääsy. Kohtaamisia järjestetään myös omien tilojen ulkopuolella ja niissä huomioidaan parhaalla mahdollisella tavalla kaikkien esteetön kulku.

LiikUn järjestämät tapahtumat ovat kaikille avoimia.

Koulutustilaisuuksien ja tapahtumien järjestämisessä huomioimme tilan esteettömyyden ja osallistujien mahdolliset erityistarpeet

Järjestämme tapahtumia ja koulutusta eri puolilla Lounais-Suomea mahdollisimman helpon maantieteellisen saavutettavuuden huomioimiseksi

Mittarit:

Esteettömyyden varmistus, asiakaspalautteet

Toiminnan jatkuva peilauk vastuulliseen toimintaan.

Asiakaspalautteet

Toimintasuunnitelmat ja toteutuneet koulutukset

Osallistuminen, koulutus ja vaikuttaminen

- Huolehdimme siitä, että mahdollisimman moni voi osallistua toimintoihimme. Muun muassa koulutuksiin voi tarvittaessa ottaa avustajan mukaan veloituksetta.
- Toimintamme on kaikille avoimia.
- Edistämme monimuotoista ja -lajista toimintaa.
- Tapahtumien osallistumismaksut pidetään alhaisina.
- Tilaisuuksissa pyritään ottamaan huomioon osallistujan yksilölliset tarpeet muun muassa erityisruokavalion, liikuntarajoitteen tai elämäntapaan liittyvien eettisten periaatteiden noudattamisen osalta.
- Lasten ja nuorten liikuntaleireillä tehdään ryhmien kanssa pelisäännöt. Tavoite on, että lapsi voi tuntea olonsa leirillä turvalliseksi.
- Isompien tapahtumien osalta teemme turvallisuussuunnitelman.
- Leireillä tarkistamme ohjaajien rikosrekisteriotteen sekä huolehdimme, että aikuiset eivät tee lasten kanssa vapaaehtoistyötä yksin.
- Edistämme periaatetta, että jokainen voi harrastaa taitotasosta riippumatta.
- LiikUn toimintaan voi osallistua, vaikka henkilö ei halua vastata sukupuoltaan koskevaan kysymykseen.
- Ohjaaja- ja valmentajakoulutuksissa edistämme kaikenlaiseen epäasialliseen käytökseen puuttumisen teemoja sekä korostamme positiivisen ilmapiirin ja turvallisen toimintaympäristön merkitystä.
- Valmentajia koulutettaessa avustamme heitä tunnistamaan syrjintätilanteita, puutumaan niihin ja raportoimaan niistä eteenpäin.
- Tapahtumiemme ilmapiiri on moninaisuutta kunnioittava ja jokainen osallistuja voi olla tilaisuuksissamme oma itsensä.

- Koulutustapahtumissa pidetään taukoja riittävän usein ihmisten erilaisten tarpeiden vuoksi, ja niiden liikuntaosiot ovat matalan kynnyksen liikuntaa, joihin voi osallistua omien kykyjen mukaan.
- Koulutustapahtumissa kiinnitetään huomiota tapahtuman positiiviseen ilmapiiriin ja pyritään välttämään kielenkäytössä lyhenteitä.
- Vaikutamme siihen, että liikuntapaikat ja aluesuunnittelu tukevat liikunnallista elämäntapaa kaikille.
- Korostamme olosuhdetyössä liikuntapaikkojen saatavuutta, turvallisuutta ja saavutettavuutta.
- Vaikutamme liikunnan ja urheilun harrastamisen edullisuuteen seuratoiminnassa.
- Vaikutamme urheilutoiminnan näkyvyyden, olosuhteiden ja valmennuksen oikeudenmukaiseen jakautumiseen tyttöjen ja poikien sekä naisten ja miesten ja muun sukupuolisten välillä.
- Tapahtumissamme leiriläisten ja ohjaajien tulee noudattaa leirin järjestäjän arvoja, sääntöjä ja ohjeita sekä toimimaan niiden mukaisesti, sekä itse tapahtumissa kuin sosiaalisessa mediassakin.
- Leirin järjestäjällä on oikeus valita tai jättää valitsematta ohjaaja leirille, mikäli henkilö ei täytä ohjaajaksi edellytettyjä kriteereitä, noudata tai ei ole noudattanut leirin arvoja, sääntöjä tai ohjeita tai on muuten toiminnallaan yrittänyt haitata leirin kehitystä tai ilmapiiriä.

Viestintä

- LiikUn viestintää tehdään kaikille avoimesti ja päämääränä on, että viestimme tavoittaa kaikki ne, joille se on tarkoitettu.
- Pyrimme hyödyntämään viestinnässä monia eri kanavia, jotta tieto kulkisi eri kohderyhmille sujuvasti: printtimediaa, nettisivuja sekä sosiaalista mediaa.
- LiikUn perusviesti toiminnasta sopii kaikille kohderyhmille ikään ja sukupuoleen katsomatta ja käytämme viestinnässä syrjimätöntä kieltä.
- Julkaisumme ovat pääosin suomenkielisiä, pyrimme tarvittaessa vastaamaan muulla kielellä tarvittavaan aineistoon.
- Yhdenvertaisuutta edistävät teemat nostetaan säännöllisesti esille muun muassa uutiskirjeissä.
- Noudatamme LiikUn viestintästrategiaa, jossa yhdenvertaisuus linjataan koko LiikUn osalta.
- Kuvissa käytetään tarkoituksellisesti erilaisia ja eri ikäisiä lapsia, nuoria, työikäisiä sekä ikäihmisiä, eri liikuntamuodot ja -lajit sekä eri sukupuolet huomioiden.
- Viestinnän sanoma pidetään mahdollisimman selkeänä ja helposti ymmärrettävänä.
- Nettisivut on tehty saavutettavuusdirektiivien mukaisesti ja ne pidetään ajantasalla.

LiikU työnantajana

- tasa-arvo ja yhdenvertaisuus toteutuu LiikUn henkilöstössä ja hallituksessa.
- LiikUssa on säännöllisesti harjoittelijoina naisia ja miehiä.

- Päätoimiset työntekijät, osa-aikaiset työntekijät, harjoittelijat sekä oman toimen ohella toimivat kouluttajat ovat yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia.
- Kaikkia työntekijöitä kohdellaan kunnioittavasti ja heidän näkemykset, asiantuntemus ja kokemus otetaan tasapuolisesti huomioon työtehtävissä ja työyhteisön päätöksenteossa.
- Työhönottoprosessissa kaikilla päteillä hakijoilla on samanarvoiset mahdollisuudet tulla valituksi.
- Uudet työntekijät, harjoittelijat ja oman toimen ohella toimivat kouluttajat perehdytetään työtehtäväänsä huolella sekä toimimaan tämän suunnitelman mukaisesti.
- LiikUssa pidetään säännöllisesti viikkopalaverit koko henkilökunnalle, jotta viestintä organisaation sisällä olisi mahdollisimman tasa-arvoista ja nopeaa.
- Työntekijöiden työvälineitä ja työpisteitä on kehitetty ja kehitetään edelleen huomioiden työergonomia ja arjen fyysinen aktiivisuus.
- Henkilöstön opiskeluhalukkuutta ja henkilökohtaista kehittymistä tuetaan ja siihen kannustetaan.
- Palkkaus LiikUssa on tasa-arvoista.
- LiikUssa halutaan mahdollistaa työn ja työntekijän perhe-elämän yhdistäminen sekä tukea muuta sosiaalista elämää.
- LiikUssa puututaan epäasialliseen käyttäytymiseen, kiusaamistilanteisiin ym. mahdollisimman ripeästi.
- LiikU koetaan haluttuna, reiluna ja modernina sekä tasa-arvoisena työnantajana.
- LiikUssa on työsuojeluvaltuutettu, jonka henkilöstö on valinnut keskuudestaan.

2.4. Edellisen suunnitelman arviointi

Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumisen nykytilannetta peilataan edelliseen suunnitelmaan. Nykytilaa esitellään toimintaa ohjaavien sääntöjen, toimintaan osallistuvien henkilöiden ja toiminnan sisällöllisten valintojen kautta.

Edellisessä Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmassa valitut konkreettiset tavoitteet olivat:

- Lisätä viestintää suomen kielen lisäksi vähintään sähköisellä englanninkielisellä viestinnällä.

Tavoite ei ole toteutunut suunnitellulla tavalla. Palvelu englannin ja ruotsin kielellä onnistuu. Panostusta viestinnän lisäämiseksi muullakin kuin suomen kielellä on jatkettava.

- Lisätä selkokieliä ja lyhennettä käytettäessä avata se ainakin kerran tekstissä auki.

Nettisivujen, uutiskirjeiden, uutisten, toimintasuunnitelmien ja vuosikertomusten selkokieliä ja lyhenteiden avaamiseen on kiinnitetty aikaisempaa enemmän huomiota.

- Kiinnittää huomiota esteettömyyssuunnitelman jalkauttamiseksi kokonaisvaltaiseen yhdenvertaisuusajatteluun ja -toimenpiteiden tunnistamiseen sekä asian systemaattiseen esillä pitämiseen.

Yhdenvertaisuusteema on ollut esillä toiminnan suunnittelussa painotetusti erityisesti loppuvuodesta 2022 henkilöstölle ja hallituksen jäsenille toteutetun kyselyn jälkeen. Yhdenvertaisuusajattelun kokonaisvaltainen jalkauttaminen arjen toimintaan jatkuu.

- Ottaa tulevassa strategiatyössä yhdenvertaisuus esille osana strategiatyötä.

Strategia uudistusta ei ole tehty edellisen suunnitelman jälkeen. Suunniteltaessa toimintaa ja päivittäistä toimintaa toteutettaessa on yhdenvertaisuuden toteutuminen huomioitu.

- Kysyä asiakkaiden ja osallistujien mielipiteitä yhdenvertaisuuden toteutumisesta.

Tilaisuuksista, koulutuksista ja tapahtumista sekä toiminnassa mukana olevilta on kerätty palautetta yhdenvertaisuuden toteutumisesta. Henkilöstölle ja hallitukselle toteutettiin yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokysely.

- Ohjeistaa jatkossakin toimijoita tämän suunnitelman mukaisesta toiminnasta.

Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja syrjinnän ehkäisy on ollut sisältönä kouluttajien ja ohjaajien koulutus- ja muissa tilaisuuksissa. Teemoja on käsitelty myös viestinnässä.

- Ottaa yhdenvertaisuusteemat esille seurakohtaamisissa ja seurakehitysohjelmissa.

LiikU on ollut mukana aluejärjestöjen yhteisessä maahanmuuttajien kotoutumista liikunnan keinoin tukevassa Ryhmytyminen, Itsensä tunteminen, Vuorovaikutus ja Elämäntaidot (RIVE) -hankkeessa, sekä Paralympiakomitean johtamassa vammaisten ja erityistä tukea tarvitsevien harrastajien mukaan ottamisen tukemiseen liittyvässä Avoimet ovet -hankkeessa. Seurakohtaamisissa on hyödynnetty hankkeiden teemoja ja sisältöjä.

- Tehdä yhteistyötä eri asiantuntijoiden kanssa ja järjestää tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviä teemakoulutuksia.

Teemojen ympärille on yhdessä kumppaneiden ja asiantuntijoiden kanssa tarjottu verkostotilaisuuksia seuroille, järjestöille ja kunnille.

- Aktivoida seuroja ratkaisemaan kilpailutoimintaan liittyviä yhdenvertaisuuskysymyksiä muun muassa toimintakyvyltään tai seksuaalisesta suuntautumisesta tai eri-ikäisten mahdollisuutta osallistua toimintaan.

Yhdenvertaisuuskysymykset ovat olleet esillä seurakohtaamisissa.

- Ottaa syrjintä-, häirintä- tai kiusaamistapaukset välittömästi käsittelyyn. Henkilön oma kokemus syrjityksi tulemisesta riittää.

Valmiutta puuttua välittömästi syrjintään, häirintään ja kiusaamistapauksiin on pidetty yllä toimintaan osallistuvien koulutuksissa. Henkilöstölle ja hallitukselle mukana oleville tehdyssä kyselyssä on kysytty teemaan liittyviä kokemuksia tai havaintoja. Toimintakäsikirjaan on kirjattu syrjintään, häirintään ja kiusaamiseen liittyvä toimintamalli. Toimintamallista ja sen olemassaolon tunnistamisesta on käytävä jatkuvaa keskustelua.

2.5. Syrjintätapausten käsittely

Mikäli LiikU saa tietoonsa, että syrjintää on tapahtunut tai sitä epäillään, niin ohjaamme henkilöä ilmoittamaan tapahtuneesta työsuojeluvaltuutetulle tai varavaltuutetulle, joka käynnistää sisäisen käsittelyprosessin. Syrjintä on rikos ja selvissä syrjintätapauksissa pyydetään tekemään rikosilmoitus. Mikäli rikoksesta ei ole varmuutta, niin syrjintäepäilyistä pyydetään ilmoittamaan ensisijaisesti Suomen urheilun eettisen keskuksen ILMO-palveluun,

johon voi doping-, kilpailumanipulaatio- tai katsomoturvallisuusrikkomusten epäilysten lisäksi ilmoittaa myös muista eettisistä rikkomuksista urheilussa. <https://ilmo.suek.fi/#/>

Mikäli syrjintäepäily liittyy seksuaaliseen tai sukupuoleen perustuvaan häirintään, niin ilmoittaa voi myös Väestöliiton ja urheilun yhteiseen Et ole yksin -palveluun. <https://www.etoleyksin.fi/>

LiikU ottaa vakavasti omassa toiminnassaan esiin tulevat syrjintäepäilyt. Syrjintätapaukset käsitellään johtoryhmässä ja/tai hallituksessa sovitun prosessin mukaisesti.

2.6. Kehittämissuunnittelun päälinjat

LiikUn toiminnassa yhdenvertaisuus ja tasa-arvo toteutuvat jo laajasti, mutta kehittämiskohteitakin tunnistetaan. Kehittämissuunnittelussa huomioidaan seuraavia näkökulmia:

- Sukupuolten välinen tasa-arvo
- Ikään liittyvä yhdenvertaisuus
- Kielellinen yhdenvertaisuus
- Alkuperään tai kansallisuuteen liittyvä yhdenvertaisuus
- Maantieteellinen yhdenvertaisuus
- Taloudellinen yhdenvertaisuus
- Terveystilaan tai vammaisuuteen liittyvä yhdenvertaisuus
- Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen yhdenvertaisuus
- Uskonnollisten tai vakaumusellisten vähemmistöjen yhdenvertaisuus

2.7. LiikUn sisäisiä tavoitteita 2025-2028

LiikU pyrkii edistämään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa kaikessa toiminnassaan. Vuosille 2025-2028 tavoitteet on koottu kolmen tavoitekokonaisuuden alle

- **LiikUlla on toiminta-alueellaan liikunnan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoasioissa asiantuntijan rooli**

Toimenpiteet:

Edistämme näkökulmaa eettisesti hyväksytyin ja oikean toiminnan vahvistamisesta

Tarjoamme eri kohderyhmille eettisen toiminnan sisältökoulutuksia, -tilaisuuksia ja aineistoa yhdessä kumppaneidemme kanssa

Osallistumme aktiivisesti liikunta- ja urheilujärjestöjen yhteiseen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyöhön

Mittarit:

Tilaisuuksien ja tapahtumien määrä

Tilaisuuksien ja tapahtumien määrä

Toiminnan jatkuva peilaus vastuulliseen toimintaan.

Päivitämme jatkuvasti osaamistamme yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyössä

Toiminnan jatkuva peilaus vastuulliseen toimintaan.

- **Edistämme yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa kokonaisvaltaisesti**

Toimenpiteet:

Vaalimme sukupuolten tasa-arvon toteutumista kaikessa toiminnassamme

Viestimme säännöllisesti yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta eri kanavillamme

Teemme mahdollisuuksien mukaan kaikkien yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon eri näkökulmien mukaisia toimenpiteitä

Mittarit:

Tilaisuuksien ja tapahtumien määrä

Viestinnän raportit

Toiminnan jatkuva peilaus vastuulliseen toimintaan.

- **Edistämme saavutettavuutta laaja-alaisesti**

Toimenpiteet:

Pidämme jäsenmaksut, koulutusten hinnat ja osallistumismaksut alhaisina

Nettisivumme ovat helposti saavutettavissa

Varmistamme palveluiden ja koulutusten saatavuuden koko toiminta-alueellamme

Mittarit:

Osallistujien määrä ja palautteet hinnoittelusta

Vierailujen määrä sivuilla – palautteet helppolukuisuudesta

Toiminnan jatkuva peilaus aluetoimintaan.

2.8. Vastuut, seuranta ja päivitys

Aluejohtaja vastaa hallituksen ohjeistamana yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteuttamisesta sekä syrjinnän ehkäisystä. Kaikki työntekijät vastaavat, että yhdenvertaisuus ja tasa-arvo toteutuvat parhaalla mahdollisella tavalla heidän työnkuviinsa kuuluvissa toimenpiteissä.

Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista seurataan jatkuvasti. Päävastuu seurannasta on aluejohtajalla, joka esittää toimenpide-ehdotuksia ja tilannekatsauksia tarpeen mukaan johtoryhmälle ja hallitukselle. Toimintaan osallistuvien ja jäsenistön näkemyksiä yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumisesta kartoitetaan urheiluyhteisön yhteisellä kyselyllä. Toimenpiteet kirjataan vuosittaisiin toimintasuunnitelmiin ja vuosikertomuksiin.

Kirjallinen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma päivitetään viimeistään strategian päivittämisen jälkeen. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaa on mahdollista päivittää jo aiemmin joko tarvittavista osilta tai laajemman päivitysprosessin kautta.

2.9. Suunnitelman toteutumisen seuranta

Kehittämiskohteille nimetään vastuuhenkilöt.

Nimetään työryhmä seuraamaan LiikUn yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman toteutumista.

Uusitaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokysely hallitukselle ja henkilöstölle vuonna 2025.

3. Ympäristöohjelma

3.1. Johdanto

Ilmaston lämpeneminen ihmisen toiminnan seurauksena, luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen ja luonnonvarojen ylikulutus ovat koko ihmiskunnan vakavimpia uhkia. Ne koskevat myös urheiluyhteisöä ja vaikuttavat siihen, miten ja millaisissa olosuhteissa voimme tulevaisuudessa liikkua ja urheilla.

EU on sitoutunut vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä vähintään 55 % vuoteen 2030 mennessä vuoden 1990 tasosta. Suomen tavoitteena on olla hiilineutraali vuonna 2035 ja hiilinegatiivinen nopeasti sen jälkeen. Tämä tehdään nopeuttamalla päästövähennystoimia ja vahvistamalla hiilinieluja. Suomi on sitoutunut uudistamaan EU:n ja Suomen ilmastopolitiikkaa siten, että teemme oman osamme maailman keskilämpötilan nousun rajoittamiseksi 1,5 asteeseen.

Liikunta ja urheilu aiheuttaa merkittävää ympäristö- ja ilmastokuormitusta, ja sen vähentämiseksi on tehtävä toimia kaikilla tasoilla. Liikunnan ja urheilun on pystyttävä olemaan ympäristö- ja ilmastoasioissa osa ratkaisua.

Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu LiikUn ympäristöohjelmaan on vaikuttanut Urheiluyhteisön vastuullisuusohjelma 2020–2024. LiikU yhdessä muiden liikuntajärjestöjen kanssa on osallistunut Olympiakomitean johdolla työstetyn ohjelman laadintaan. Ympäristöohjelmaa laadittaessa muiden liikuntajärjestöjen tavoin LiikU on osallistunut ympäristöaiheiden käsittelyyn Olympiakomitean Vastuullisuusklinoissa ja saanut niistä aihioita omaan ohjelmaansa. Myös muut kansalliset ja kansainväliset ohjeet ovat olleet vaikuttamassa LiikUn ympäristöohjelmaan.

LiikUssa on tehty ympäristöystävällisiä toimenpiteitä jo aiemminkin. Tehdyt toimenpiteet ja tulevat suunnitelmat kootaan nyt yhteen osaksi vastuullisuusohjelmaa.

Ympäristövastuun huomioiminen

LiikU on ottanut ympäristöön liittyviä asioita huomioon jo ennen ympäristöohjelman laatimista.

Toimenpiteitä ovat olleet:

- Ympäristötietoinen toimisto
 - postitus- ja pakkausmateriaalien uusiokäyttö
 - leasing-laitteiden hankkiminen
 - jäsenkirjeiden ja vuosikokouskutsujen muuttaminen sähköiseksi
 - etätyömahdollisuuden mahdollistaminen
 - toimisto- ja leiritapahtumien jätteiden tehokas kierrättäminen
- Kestävä liikkuminen
 - julkisten kulkuvälineiden ja kimpakyytien suosiminen
 - koulutusten ja tilaisuuksien osittainen järjestäminen ja niihin osallistuminen etäyhteydellä
- Ympäristötietoisuuteen kouluttaminen jne.
 - kierrätysmateriaalista valmistettujen tuotteiden suosiminen
 - koulutus- ja markkinointiaineistojen muuttaminen enenevässä määrin sähköiseksi
 - ympäristöön liittyvistä kampanjoista tiedottaminen
 - toimisto- ja leiritapahtumien jätteiden tehokas kierrättäminen

- koulutetaan ympäristövastuulliseen toimintaan, otetaan ympäristövastuullisuus osaksi yhteistyöprosesseja eri toimijoiden kanssa
- LiikUn ympäristövastuullisuus strategioissa, LiikUn omassa ja maakunnallisissa liikuntastrategioissa.
 - ympäristöohjelman pääperiaatteena on, että kaikki järjestön toimintaan osallistuvat tiedostavat ja ymmärtävät liikunnan ja urheilun ympäristövaikutukset ja sekä kehittävät että toteuttavat toimintaa ympäristönäkökulmat huomioiden.
 - LiikUn omassa toiminnassa selvitetään mistä kaikesta järjestön hiilijalanjälki koostuu ja minkä suuruiset ovat toiminnan ympäristövaikutukset. Lisäksi tehdään suunnitelmat ympäristövaikutusten minimoinneista ja tarvittaessa kuormitusten kompensoinneista.

3.2. Tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit

Ympäristöohjelman toimenpiteet ja niille valitut mittarit vuosille 2021-2024, joilla pyritään vähentämään ympäristökuormitusta, on luokiteltu kolmen päätavoitteen alle:

Ympäristötietoisuuden lisääminen

LiikU vaikuttaa liikunta- ja urheiluyhteisössä ympäristökuormien vähentämiseen eniten lisäämällä ympäristötietoisuutta toimintaympäristönsä toimijoiden, kuten jäsenyhdistysten, kouluttajien ja leiriohjaajien keskuudessa.

Toimijat voivat vaikuttaa ympäristöasioihin:

Toimenpiteet:

Omilla henkilökohtaisilla toimillaan – toimimalla esikuvana

Muuttamalla toimintokäytäntöjään

Kannustamalla muita muutokseen toimintaympäristössään

Mittarit:

Tarkastetaan ohjelmakauden päätteeksi, onko toimenpiteet toteutettu, ja millaista palautetta tehdyistä toimenpiteistä on saatu.

Matkustamiseen liittyvän ympäristökuorman vähentäminen

LiikUn suurimpana hiilidioksidipäästöjen lähteenä on päivittäisen toiminnan sekä tilaisuuksien ja tapahtumien järjestämisen ja niihin osallistumisen yhteydessä tapahtuva matkustaminen.

LiikU voi pienentää oman toimintansa ympäristökuormaa vähentämällä toimintaansa liittyvää matkustamista sekä suosimalla matkustusta ympäristöystävällisillä vaihtoehtoilla. Mahdollisuuksien mukaan LiikUn käytössä olevat leasing-pakettiautot vaihdetaan hybridimalleihin.

Matkustaminen vähenee etä- ja hybridikoulutuksia järjestämällä ja osallistumalla muiden järjestämiin tapahtumiin aiempaa enemmän etäyhteyksin.

LiikU järjestää koulutuksia ja tilaisuuksia eri puolilla Lounais-Suomea. Toimija- ja kouluttajaverkoston maantieteellistä laajuutta lisäämällä matkustamisen määrää voidaan vähentää. Tämä pätee myös käytettäviin vapaaehtoistoimijoihin ja ostopalveluihin.

On huomattava kuitenkin, että usein tilaisuuksien ja koulutusten tarkoitus on ihmisen kehittäminen, jossa korostuu kohtaamisten tärkeys. LiikUn toimintaan sisältyy kohtaamisia sekä omalla toiminta-alueella että valtakunnallisesti. Kun matkustamisesta ei voida kokonaan luopua, on ympäristöystävälliset matkustusvaihtoehdot ja kimpapakyytimahdollisuudet kartoitettava huolellisesti.

Mittarit

Verrataan ohjelmakauden päätteeksi vuosittaisia ajokilometrejä ja verkkokoulutusten tarjontaa. Lasketaan määrälliset ja/tai prosentuaaliset muutokset.

Ympäristövastuulliset hankinnat

Hankinnoissa toimitaan mahdollisimman ympäristöystävällisesti. Ensisijaista on pohdittava hankintojen tarpeellisuutta. Hankkimisen rinnalla on mietittävä myös, olisiko tarvittavia tavaroita kannattavampaa lainata, hankkia kierrätettynä tai tehdä yhteishankintoja muiden toimijoiden kanssa. Myös digitalisaation tarjoamia mahdollisuuksia on hyödynnettävä perinteisten materiaalihankintojen korvaajana.

Tarpeellisissa hankinnoissa suositaan ympäristöystävällisiä materiaaleja ja tuotantotapoja tai vaihtoehtoisesti ympäristövaikutuksia kompensoidaan. Toimitilat mitoitetaan tarpeen ja käyttöasteen mukaan. Valaistuksessa käytetään led-valoja ja mahdollisuuksien mukaan liiketunnistusta.

Järjestämissämme tilaisuuksissa suositaan kasvis- ja kalaruokien tarjoamista. Lahjojen osalta suositaan ympäristöystävällisiä vaihtoehtoja.

Mittarit

Verrataan ohjelmakauden päätteeksi hankintojen, lainattujen ja kierrätettyjen tavaroiden määrää ja niiden ympäristöystävällisyyttä aikaisempaan. Tarkistetaan, että jäsenillä on mahdollisuus jäsenpalveluihin ja -etuihin sähköisesti aina silloin kun se on mahdollista.

3.3. Vastuut, seuranta ja päivitys

Aluejohtaja vastaa hallituksen ohjeistamana ympäristöohjelman toteuttamisesta. Kaikki henkilöstöön kuuluvat vastaavat, että ympäristövastuullisuus toteutuu parhaalla mahdollisella tavalla heidän työnsä kuuluvissa toimenpiteissä.

Ympäristöohjelman toteutumista seurataan jatkuvasti. Päävastuu seurannasta on aluejohtajalla, joka esittää toimenpide-ehdotuksia ja tilannekatsauksia tarpeen mukaan johtoryhmälle ja hallitukselle.

Toimenpiteitä kirjataan vuosittaisiin toimintasuunnitelmiin ja -kertomuksiin.

4. Terveellinen ja Turvallinen toimintaympäristö

4.1. Johdanto

Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry (LiikU) on sitoutunut urheiluyhteisön yhteiseen vastuullisuusohjelmaan, joka on laadittu tiiviissä yhteistyössä lajiliittojen kanssa. Sen tavoitteena on kaikissa olosuhteissa vastuullinen liikunta ja urheilu. Vastuullisuusohjelman yksi keskeisimmistä kohdista on turvallisen toimintaympäristön rakentaminen kaikille liikunnan ja urheilun parissa toimiville. Turvallisella toimintaympäristöllä tarkoitetaan ympäristöä, jossa liikunta tuottaa iloa ja positiivisia kokemuksia ilman, että kukaan kokee kiusaamista, häirintää tai muuta epäasiallista käyttäytymistä. (Suomen Olympiakomitea 2020.)

Turvallisessa työympäristössä työtilat sekä työ- ja tuotantomenetelmät on suunniteltu ja toteutettu niin, että työntekijät voivat työskennellä sekä liikkua turvallisesti. Työssä käytettävien koneiden ja työvälineiden tulee olla tarkoituksenmukaisia ja töiden suunnittelussa sekä mitoituksessa täytyy huomioida työntekijöiden fyysiset ja henkiset edellytykset. Myös työmatkat ja työliikenne ovat osa turvallista työympäristöä. (Työturvallisuuskeskus 2021.) Turvallisessa työympäristössä huomioitavia asioita ovat muun muassa työtilat ja kulkuväylät, ergonomia, sisäilma sekä järjestys ja siisteys. (Työturvallisuuskeskus 2021; Työterveyslaitos 2021.)

4.2. Tavoitteet ja toimenpiteet

LiikUn terveellisen ja turvallisen toimintaympäristön tavoitteet on luokiteltu neljän päätavoitteen alle:

Huolehdimme siitä, että toimintamme tuottaa kaikille positiivisia kokemuksia.

Toimenpiteet:

Pidämme lapset, nuoret ja aikuiset turvassa kiusaamiselta, häirinnältä ja muulta epäasialliselta käytökseltä.

Mittarit:

Esiintyvyys palautekyselyissä ja muissa kanavissa.

Varmistamme, että olosuhteemme ovat turvallisia.

Toimenpiteet:

Rakennamme toimintaympäristömme turvalliseksi, henkistä ja fyysistä terveyttä edistäväksi ja terveellisiin elämäntapoihin kannustavaksi.

Mittarit:

Palautekyselyt ja seuranta.

Luomme positiivisen, kannustavan ja turvallisen ilmapiirin

Toimenpiteet:

Yksilön huomioimisen varmistaminen ja arvostaminen sekä positiivisen palautteen antamisen muistaminen.

Mittarit:

Henkilöstön, luottamushenkilöiden, ohjaajien ja muiden toiminnassa mukana olevien kanssa käytävät kehittämis- ja arviointikeskustelut.

Vaalimme turvallisuuden edistämisen käytäntöjä sekä työpaikalla että leireillä, koulutuksissa kuin muissakin tapahtumissamme.

Palautekyselyt tapahtumissa mukana olleille. Pehdyttämisen seuranta.

Lisäämme toimijoidemme turvallisuusosaamista.

Toimenpiteet:

Jokainen ohjaajamme ja toimijamme suorittaa turvallisuuteen liittyvän verkkokoulutuksen.

Mittarit:

Koulutusten toteutumisen seuranta kyselyn kautta.

4.3. Hyviä käytäntöjä

Epäasialliseen käytökseen ja häirintään puuttuminen

Epäasiallisella käytöksellä tarkoitetaan häirintää, kiusaamista ja muuta epäasiallista käytöstä työpaikoilla. Epäasialliseen kohteluun voi syllistyä kuka tahansa työyhteisön jäsen joko yksin tai yhdessä muiden kanssa.

Epäasiallinen kohtelu voi ilmetä esimerkiksi kiusaamisena, laiminlyönteinä, vähättelynä tai sivuuttamisena, eristämisenä, henkilön yksilöllisten ominaisuuksien, luonteenpiirteiden tai yksityiselämän mustamaalaamisena, uhkailuna, työnjohtovallan ylityksinä tai nöyryyttävänä kohteluna, sovittujen ehtojen yksipuolisena muuttamisena tai syrjimisenä tai suosimisena.

Epäasiallinen kohtelu voi liittyä henkilöön tai työhön. Se on usein järjestelmällistä ja jatkuvaa, mutta yksittäisiä, lievempiäkin tekoja voidaan pitää epäasiallisena kohteluna. Epäasiallinen kohtelu voi olla sanallista tai sanatonta. Se voi ilmetä eleinä tai ilmeinä.

Epäasiallinen kohtelu tai kiusaaminen on vakava ja tuomittava asia. Jokaisen työntekijän minimivelvollisuus on ilmoittaa ja puuttua, mikäli havaitsee häirintää, kiusaamista tai muuta epäasiallista kohtelua.

Mikäli henkilö kokee tai joku henkilöstöön kuuluva huomaa epäasiallista kohtelua, on hänen ilmoitettava siitä viipymättä toiminnasta vastaavalle henkilölle tai LiikUn työsuojeluvaltuutetulle. He raportoivat asiasta LiikUn aluejohtajalle, joka puuttuu asiaan mahdollisimman nopeasti siitä tiedon saatuaan.

Toimenpiteet epäasialliseen kohteluun ja häirintään puuttumiseksi ovat:

1. Arvioidaan tilanne ja tunnistetaan mahdollisen lisäavun tarve.
2. Ratkaistaan mistä on kyse ja valitaan toimenpiteet:
 - Työjärjestelyt
 - Työyhteisösovittelu
 - Huomautus
 - Varoitus
3. Kerrotaan selkeästi päätökset ja toimenpiteet
4. Seurataan tilannetta
5. Varmistetaan että haluttu muutos on tapahtunut
6. Kirjataan selvittämisprosessi ja päätökset muistiin

Henkilö voi halutessaan ottaa yhteyttä myös Väestöliiton, lajiliittojen, Olympiakomitean ja Suomen urheilun eettisen keskuksen SUEKin yhteiseen [Et ole yksin -palveluun](https://www.etoleyksin.fi/) <https://www.etoleyksin.fi/>. Palvelu tarjoaa maksutta tukea puhelimesta tai chatissa. SUEKin [ILMO-palveluun](https://ilmo.suek.fi/) <https://ilmo.suek.fi/> voi ilmoittaa nimettömänä tai omalla nimellään eettisestä rikkomuksesta urheilussa. Kaikki tieto analysoidaan mahdollisia jatkotoimenpiteitä varten.

Lasten ja nuorten kanssa työskentelevät

Kunnioittava kurinpito

Jos lapsi tai nuori toimii väärin, on tilanteeseen puututtava reilusti, kunnioittavasti ja lapsen kehitystason huomioiden. Lapsille ja nuorille tulee antaa selkeät ohjeet, ja huonoakäyttäytymistä ilmetessä antaa mahdollisuus pyytää anteeksi ja korjata toimintaansa. Lapsen ja nuoren kanssa tulee keskustella rauhallisesti ja asiallisesti tapahtuneesta.

Kaikenlaiset fyysiset, nöyryyttävät tai pelottavat rangaistukset ovat kielletty.

Seksuaalinen tai sukupuoleen perustuva häirintä on kielletty

Seksuaalista häirintää on esimerkiksi seksuaalissävyytteiset vitsit ja huomautukset, kehon ja ulkonäön kommentointi, epäasiallisten viestien lähettämien, seksuaalisesti vihjailevat eleet tai ilmeet, seksuaaliset puheet tai kaksimieliset vitsit, homottelu tai huorittelu, vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat huomautukset tai kysymykset, epäasialliset seksuaaliset viestit, kuvat ja videot ja seksiä koskevat ehdotukset tai vaatimuksista.

Sukupuoleen perustuvaa häirintää on esimerkiksi halventava puhe toisesta sukupuolesta tai toisen sukupuolen alentaminen.

Lapsilla ja nuorilla on oikeus koskemattomuuteen

Fyysisen kontaktin tulee aina perustua lapsen tai nuoren tarpeeseen, esimerkiksi ohjaamiseen ja avustamiseen, kannustamiseen sopivalla tavalla tai lohduttamiseen. Lapsella tai nuorella on oikeus kieltäytyä fyysisestä kontaktista, milloin vain, ellei siitä kieltäytyminen uhkaa hänen turvallisuuttaan. Jos nuoresta tai lapsesta kiinnipitäminen on välttämätöntä hänen toiveidensa vastaisesti, esimerkiksi tilanteessa, jossa lapsi tai nuori voi vahingoittaa itseä tai muita on siitä kerrottava heti tilanteen päätyttyä seurana/järjestön johdolle.

Lapsilla ja nuorilla on oikeus päihteettömään harrastusympäristöön

Valmentajat, ohjaajat ja muut lasten ja nuorten kanssa työskentelevät aikuiset eivät käytä alkoholia tai muita päihteitä, eivätkä ole päihteiden vaikutuksen alaisena lasten tai nuorten läsnä ollessa.

Valmentajat tai muut lasten ja nuorten kanssa työskentelevät aikuiset eivät tarjoa alkoholia tai päihteitä lapsille ja nuorille tai kannusta heitä käyttämään päihteitä.

Ammatillisten rajojen noudattaminen

Lapsen ja nuoren tukijoukkoon kuuluva aikuinen ei

- flirttaile alaikäisen lapsen tai nuoren kanssa, vaikka hän pyrkisi flirttailemaan aikuisen kanssa.
- jos alaikäinen ihastuu aikuiseen, on aikuisen pidettävä ammatillinen rooli, ja torjuttava alaikäisen lähestymisyritykset kunnioittavasti.
- utele lapsen yksityiselämästä, ellei ole huolissaan tämän turvallisuudesta.
- tarjoa kyytiä yksittäisille harrastajille ilman vanhempien lupaa.
- pyri jatkuvaan kanssakäymiseen lapsen tai nuoren kanssa harrastuksen ulkopuolella tai siihen liittymättömissä asioissa esimerkiksi soittelemalla tai viestittelemällä.
- peseydy tai pukeudu lapsen tai nuoren kanssa samassa tilassa samaan aikaan, ellei se ole erikseen määritelty soveliaaksi. Julkisissa pukuhuoneissa lasten ja nuorten turvallisuus on kuitenkin taattava ja tiloja valvottava, jos tarpeen.
- nuku samassa tilassa lasten ja nuorten kanssa yksin. Nukkumistilojen valvojana tulee aina olla vähintään kaksi aikuista.
- kutsu lasta tai nuorta kotiinsa, ellei muitakin henkilöitä ole läsnä.
- anna lapselle tai nuorelle lahjoja tai rahaa.

Valvon näiden sääntöjen toteutumista ja sitoudun noudattamaan niitä

Jos näen kenenkään rikkovan näitä sääntöjä, ilmoitan asiasta välittömästi LiikUn tai tapahtuman johdolle. Kuuntelen ja suhtaudun vakavasti, jos lapsi tai nuori kertoo itseensä kohdistuvasta epäasiallisesta käytöksestä. Jos huoleni herää lapsen tai nuoren hyvinvoinnista, kerron asiasta välittömästi LiikUn tai tapahtuman johdolle.

LiikUn henkilöstön turvallinen ja terveellinen toimintaympäristö

Korostamme positiivisen sekä kannustavan työilmapiirin merkitystä. Tiedostamme jokaisen vastuun siinä, että työilmapiiri pysyy hyvänä ja olemme sitoutuneet huolehtimaan siitä. Emme hyväksy epäasiallista käyttäytymistä tai häirintää missään muodossa. Hyvää työilmapiiriä pidetään yllä ja sitä lisätään muun muassa säännöllisesti pidettävillä työyhteisöpäivillä, suunnittelupäivillä, työhyvinvointi- ja tavoitekeskusteluilla sekä yhteisillä palaverilla. Hyviä tapoja ja yhteisiä käytänteitä tukee myös oma Toimintakäsikirjamme. Pidämme huolta varahenkilöjärjestelmästä ja ristiin kouluttamisesta varmistaaksemme töiden jatkuvuuden.

Arvioimme työolojen riskien hallinnan sekä suunnittelemme korjaus- ja kehittämistoimenpiteet. Yhdessä työterveyshuollon kanssa toteutamme työpaikkaselvitykset työolojen ja työmenetelmien turvallisuuden ja terveysvaikutusten arvioimiseksi ja seuraamiseksi vähintään kolmen vuoden välein. Huolehdimme siitä, että molemmilla toimistoilla vähintään 10 % henkilöstöstä on saanut ensiapukoulutuksen. Varmistamme, että ensiapuvälineet ovat helposti saatavilla.

Työkykyongelmien arvioinnissa, seurannassa ja tukitoimenpiteissä noudatamme varhaisen puuttumisen mallia, sairauspoissaolojen seuranta, työterveyspsykologin, työfysioterapeutin ja muiden asiantuntijoiden arviointia ja ohjausta sekä erikoislääkärikonsultaatiota.

Noudatamme työpaikalla omaa päihdeohjelmaa.

Terveystarkastuksissa alkoholin käyttöä mitataan Audit-kyselyllä.

Mahdollistamme jokaiselle ergonomisen työpisteen ja käytämme tässä apuna tarvittaessa asiantuntijaa. Huolehdimme yhdessä toimiston siisteydestä sekä järjestyksestä. Varmistamme myös, että toimitilamme ovat mahdollisimman esteettömiä.

Henkilöstön työn kuormittavuutta seurataan työajan seurannalla. Toteutamme työkykyä ylläpitävää toimintaa työuran kaikissa vaiheissa. Kannustamme terveellisiin elämäntapoihin ja tuemme jokaisen työntekijän omatoimista liikuntaa virikeseteleillä ja mahdollistamalla tunnin liikunta-aikaa viikossa työaikana. Noudatamme omaa hyvinvointisuunnitelmaa, jolla vahvistetaan myös yhteenkuuluvuuden ja yhteisöllisyyden tunnetta.

Ohjeet väkivalta- tai muussa vaaratilanteessa

Väkivaltatilanne on usein ensisijaisesti aggressiivisen henkilön henkisen väkivallan kohtaamista. Tällaisessa tapauksessa on ehdottoman tärkeää, että pysyt ehdottoman rauhallisena tilanteessa, etkä provosoidu tai ole ylimielinen. Kuuntele rauhallisesti henkilön puhetta, älä väitä vastaan tai ohjeista häntä, suostu ylimalkaisesti uhkaajan pyyntöihin ja pyri lyhyesti ja nopeasti kääntämään hänen huomionsa pois itse asiasta. Pyri puheellasi saamaan hänet rauhalliseksi tai poistumaan ja tulemaan uudelleen, kuitenkin provosoimatta häntä. Jos tilanne ei vielä kukaan rauhoitu, poistu itse paikalta, varoita mahdollisuuksien mukaan muita ja soita yleiseen hätänumeroon.

Jos henkilö käyttää fyysistä väkivaltaa, tai uskot, että hän pian saattaisi sitä käyttää, suojaudu, varoita muita mahdollisuuksien mukaan, poistu paikalta ja soita hätänumeroon. Tutustu ennakkoon toimiston hätäuloskäynteihin.

Tilanteen rauettua ota tarvittaessa yhteys työterveyshuoltoon ja käy keskustelemassa tilanteesta työterveyslääkärin ja/tai –psykologin kanssa.

Tulipalon tai muun vakavan vaaran uhatessa toimitaan kuten kiinteistön pelastussuunnitelma ohjeistaa.